

20-Fevral, 2026-yil

**MAMLAKATIMIZDA QUYOSH PANELLARINI O‘RNATISHNI
SUBSIDİYALASH MASALALARI**

Usmonov Shavkatjon Shukurovich

Jamoat xavfsizligi universiteti,

“Iqtisodiy fanlar” kafedrası katta o‘qituvchisi, i.f.f.d (PhD)

E-mail: shavkatjonusmonov3007@gmail.com

Komilov Akobir Bobir o‘g‘li

Jamoat xavfsizligi universiteti,

“Iqtisodiy xavfsizlik” yo‘nalishi 4-bosqich kursanti

Annotatsiya: Mazkur maqolada O'zbekistonda quyosh panellarini o'rnatishni subsidiyalash mexanizmlari ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilingan. Muqobil energiya manbalarini rivojlantirishda davlat tomonidan qo'llab-quvvatlashning ahamiyati, subsidiyalashning iqtisodiy nazariy asoslari va xorijiy davlatlar tajribasi o'rganilgan. Maqolada institutsional, iqtisodiy-moliyaviy, ijtimoiy-ma'rifiy va texnik-infratuzilma yo'nalishlarida takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: quyosh energetikasi, subsidiyalash mexanizmlari, qayta tiklanuvchi energiya manbalari, yashil iqtisodiyot, imtiyozli kreditlar, energetika xavfsizligi, investitsiya muhiti, ekologik barqarorlik, ijtimoiy adolat.

Аннотация: В данной статье с научно-теоретической точки зрения анализируются механизмы субсидирования установки солнечных панелей в Узбекистане. Изучены значение государственной поддержки в развитии альтернативных источников энергии, теоретические основы субсидирования и опыт зарубежных стран. В статье разработаны предложения по институциональным, экономико-финансовым, социально-просветительским и технико-инфраструктурным направлениям.

Ключевые слова: солнечная энергетика, механизмы субсидирования, возобновляемые источники энергии, зеленая экономика, льготные кредиты, энергетическая безопасность, инвестиционный климат, экологическая устойчивость, социальная справедливость.

Abstract: This article provides a scientific and theoretical analysis of mechanisms for subsidizing the installation of solar panels in Uzbekistan. The importance of state support in developing alternative energy sources, the theoretical foundations of subsidization, and the experience of foreign countries are studied. The article develops proposals in institutional, economic-financial, socio-educational, and technical-infrastructure directions.

Keywords: solar energy, subsidy mechanisms, renewable energy sources, green economy, preferential loans, energy security, investment climate, environmental sustainability, social justice.

Jahon energetika tizimi so‘nggi o‘n yilliklarda tub burilish davrini boshdan kechirmoqda, bu jarayon birinchi navbatda qazib olinadigan yoqilg‘i resurslarining cheklanganligi va ularning atrof-muhitga ta‘siri bilan bog‘liqdir. Xalqaro energetika agentligi ma‘lumotlariga ko‘ra, global issiqxona gazlari chiqindilarining asosiy qismi energiya ishlab chiqarish va iste‘mol qilish sohasiga to‘g‘ri keladi, bu esa ekologik barqarorlikni ta‘minlash uchun "yashil energiya"ga o‘tishni dolzarb masalalardan biriga aylantiradi.

Xalqaro qayta tiklanuvchi energiya agentligi hisobotlarida ta‘kidlanishicha, dunyo bo‘ylab qayta tiklanuvchi energiya manbalarining umumiy o‘rnatilgan quvvati yildan-yilga ortib borayotgan bo‘lib, quyosh energiyasi eng jadal rivojlanayotgan yo‘nalishlardan biri hisoblanadi. Mazkur global tendensiyalar fonida quyosh energetikasini rivojlantirish va aholining keng qatlamlari uchun uni imkon qadar qulaylashtirish masalasi har bir davlatning energiya xavfsizligi strategiyasining muhim tarkibiy qismiga aylanib bormoqda.

Subsidiyalash mexanizmlarining iqtisodiy nazariy asoslari chuqur ildizlarga ega bo‘lib, bu borada bir qator ilmiy yondashuvlar mavjuddir. Iqtisodiy nazariyada davlat aralashuvining zarurati, xususan, tashqi samaralar mavjud bo‘lgan hollarda bozor mexanizmlarining muvaffaqiyatsizligi bilan izohlanadi. Ekologik toza energiya ishlab chiqarish jamiyat uchun ijobiy tashqi samaralar yaratadi, biroq bozor mexanizmlari bu samarlarni to‘liq hisobga olmaydi. Shu bois, davlat tomonidan subsidiyalar, soliq imtiyozlari va imtiyozli kreditlar orqali qo‘llab-quvvatlash iqtisodiy nuqtai nazardan asoslangan hisoblanadi.

O‘zbekiston Respublikasi ham jahon hamjamiyatining ajralmas qismi sifatida "yashil iqtisodiyot"ga o‘tish bo‘yicha aniq maqsadlarni belgilab olgan va bu yo‘nalishda tizimli islohotlarni amalga oshirmoqda. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining "Qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida"gi qarorida 2030-yilga qadar respublikada qayta tiklanuvchi energiya manbalari ulushini oshirish, shuningdek, quyosh elektr stansiyalarini ishga tushirish vazifasi belgilangan. Ushbu strategik maqsadga erishish yo‘lida muhim vositalardan biri sifatida quyosh panellarini o‘rnatishni subsidiyalash mexanizmlari joriy etilgan bo‘lib, aholi va tadbirkorlik subyektlari uchun bir qator imtiyozli kreditlar, soliq va bojxona imtiyozlari nazarda tutilgan. Vazirlar Mahkamasining tegishli qarori asosida jismoniy shaxslarga quyosh panellari xarid qilish uchun imtiyozli kreditlar ajratish amaliyoti yo‘lga qo‘yilgan.

Xalqaro tajriba shuni ko‘rsatadiki, quyosh energetikasini rivojlantirishda subsidiyalash mexanizmlarining samaradorligi ko‘p jihatdan ularning moslashuvchanligi, qamrov doirasi va aholi ehtiyojlariga muvofiqligiga bog‘liqdir. Rivojlangan davlatlarning tajribasi quyosh energetikasini qo‘llab-quvvatlashning turli modellari mavjudligini ko‘rsatadi. Germaniya, Yaponiya, AQSh va Xitoy kabi davlatlar o‘zlarining milliy xususiyatlaridan kelib chiqib, subsidiyalashning samarali mexanizmlarini yaratganlar.

Ushbu ilg‘or xorijiy tajribalarni O‘zbekiston sharoitiga moslashtirish, milliy qonunchilik va iqtisodiy imkoniyatlarni inobatga olgan holda takomillashtirilgan subsidiyalash mexanizmini ishlab chiqish nafaqat davlat byudjeti mablag‘laridan samarali

foydalanish, balki aholining turli qatlamlari uchun "yashil energiya"dan foydalanish imkoniyatini kengaytirishga xizmat qiladi.

O‘zbekiston Respublikasida qayta tiklanuvchi energiya manbalarini, xususan quyosh panellarini rivojlantirish bo‘yicha qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatlar tizimli tahlil qilinganda, ularning strategik yo‘nalishlarni belgilash bilan birga amaliy mexanizmlarni ham o‘z ichiga olganligi kuzatiladi. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 16-fevraldagi "Qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida"gi PQ-57-son qarorida 2030-yilga qadar respublikada qayta tiklanuvchi energiya manbalari ulushini oshirish, shuningdek, quyosh elektr stansiyalarini ishga tushirish vazifasi belgilangan.

Vazirlar Mahkamasining 2023-yil 24-avgustdagi 365-son qarori asosida jismoniy shaxslarga quyosh panellari xarid qilish uchun yillik 14 foiz stavkada, 36 oy muddatga 50 million so‘mgacha bo‘lgan imtiyozli kreditlar ajratish amaliyoti yo‘lga qo‘yilgan. Shuningdek, 2024-yil yanvar oyida kiritilgan o‘zgartirishlarga asosan, quyosh panellari import qiluvchi korxonalar uchun bojxona imtiyozlari muddati uzaytirilgan va bu boradagi tartib-tamoyillar takomillashtirilgan.

Amaldagi subsidiyalash mexanizmlarining samaradorligini baholash maqsadida Energetika vazirligi tomonidan muntazam monitoring ishlari olib borilmoqda. O‘zbekiston Respublikasi Energetika vazirligi ma‘lumotlariga ko‘ra, 2023-2024 yillarda subsidiyalash dasturlari doirasida ajratilgan mablag‘larning ma‘lum qismi o‘zlashtirilgan bo‘lib, quyosh panellarini o‘rnatish bo‘yicha ijobiy natijalar qayd etilmoqda. Respublika hududlari kesimida quyosh panellari o‘rnatish bo‘yicha turli ko‘rsatkichlar mavjud bo‘lib, yirik shaharlar va viloyat markazlarida ushbu jarayon faolroq kechmoqda. O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi ma‘lumotlariga ko‘ra, quyosh panellarini o‘rnatish bo‘yicha ijobiy dinamika kuzatilmoqda va bu borada hududiy rivojlanish dasturlari doirasida qo‘shimcha chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Quyidagi 1-jadvalda O‘zbekiston hududlari kesimida quyosh panellarini subsidiyalash va o‘rnatish bo‘yicha asosiy ko‘rsatkichlar keltirilgan bo‘lib, unda turli hududlardagi vaziyatni qiyosiy tahlil qilish imkoniyati mavjud.

1-jadval.

O‘zbekiston hududlari kesimida quyosh panellarini subsidiyalash va o‘rnatish ko‘rsatkichlari (2023-2024 yillar).

/r	Hudud nomi	O‘rnatilgan panellar soni	Ajratilgan subsidiya (mlrd so‘m)	O‘zlashtirilgan mablag‘ (mlrd so‘m)	O‘zlashtirish darajasi (%)	Aholi jon boshiga quvvat (Vt/kishi)
	Toshkent shahri	4 820	62.5	28.4	45.4	15.3
	Toshkent	3 250	41.8	15.2	36.4	8.9

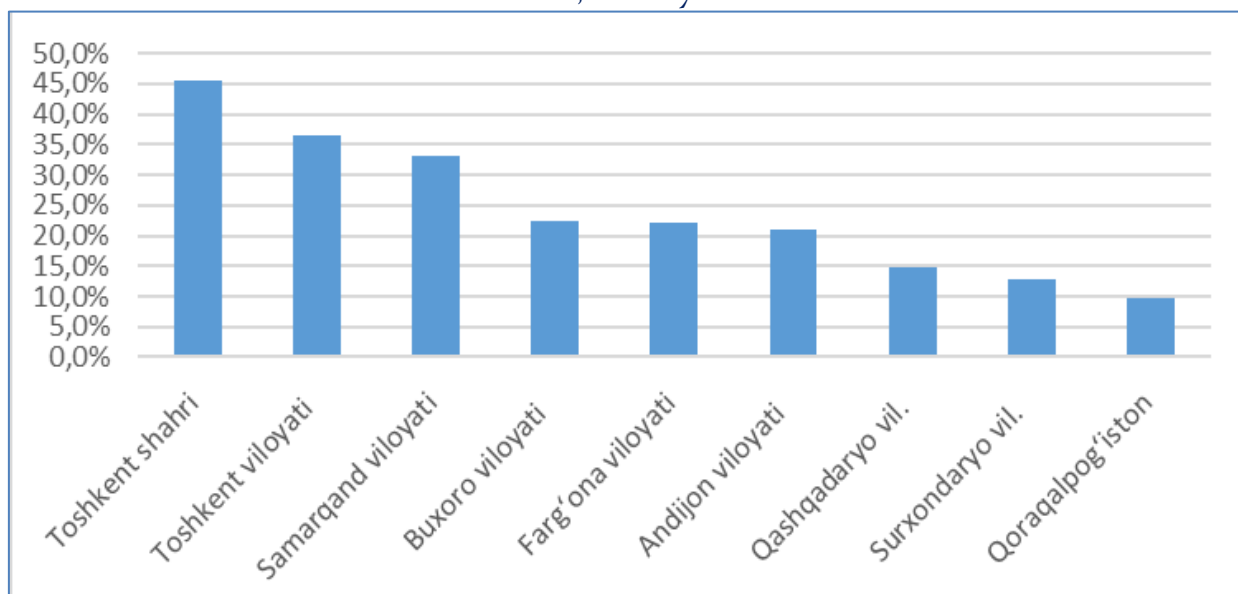
“O‘ZBEKISTONDA UCHINCHI RENESSANS VA INNOVATSION JARAYONLAR JURNALI”

20-Fevral, 2026-yil

	viloyati					
	Samarqand viloyati	3 950	38.6	12.8	33.2	8.7
	Farg‘ona viloyati	2 180	28.4	6.3	22.2	5.1
	Andijon viloyati	1 950	24.2	5.1	21.1	4.8
	Buxoro viloyati	2 340	18.7	4.2	22.5	7.2
	Qashqadaryo viloyati	1 240	16.3	2.4	14.7	3.8
	Surxondaryo viloyati	1 120	14.8	1.9	12.8	3.2
	Qoraqalpog‘iston	890	12.5	1.2	9.6	2.9
0	Jami / o‘rtacha	21 740	257.8	77.5	30.1	6.8

Jadval ma’lumotlaridan ko‘rinib turibdiki, respublika bo‘yicha o‘rtacha 30,1 foizni tashkil etgan o‘zlashtirish darajasi Toshkent shahri va Samarqand viloyati kabi yirik markazlarda nisbatan yuqori bo‘lib, bu yerda infratuzilma rivojlanganligi va aholining xabardorlik darajasi yuqoriligi bilan izohlanadi. Qoraqalpog‘iston Respublikasi va Surxondaryo viloyati kabi hududlarda esa ushbu ko‘rsatkich pastroq bo‘lib, bu hududlarda subsidiyalash dasturlarining samaradorligini oshirish, aholining xabardorlik darajasini ko‘tarish va qo‘shimcha rag‘batlantirish mexanizmlarini joriy etish zaruratidan dalolat beradi. O‘rnatilgan quyosh panellarining aholi jon boshiga to‘g‘ri keladigan quvvati ko‘rsatkichida ham hududiy tafovutlar kuzatilmoqda, bu esa hududiy rivojlanish dasturlarida ushbu omillarni hisobga olish muhimligini ko‘rsatadi.

20-Fevral, 2026-yil

1.rasm. O‘zbekiston hududlari kesimida subsidiyalarni o‘zlashtirish darajasi.

O‘zbekiston hududlari kesimida 2023-2024 yillarda quyosh panellarini o‘rnatish uchun ajratilgan subsidiya mablag‘larining o‘zlashtirish darajasi foizlarda ifodalangan. Diagramma ma’lumotlaridan ko‘rinib turibdiki, eng yuqori o‘zlashtirish darajasi Toshkent shahrida (45,4%) kuzatilgan bo‘lib, bu yerda infratuzilma rivojlanganligi, aholining xabardorlik darajasi yuqoriligi va moliyaviy imkoniyatlarning kengligi bilan izohlanadi. Toshkent viloyati (36,4%) va Samarqand viloyati (33,2%) ham nisbatan yuqori ko‘rsatkichlarga ega. Qoraqalpog‘iston Respublikasida (9,6%) va Surxondaryo viloyatida (12,8%) o‘zlashtirish darajasi past bo‘lib, bu hududlarda subsidiyalash dasturlarining samaradorligini oshirish, aholining xabardorlik darajasini ko‘tarish va qo‘shimcha rag‘batlantirish mexanizmlarini joriy etish zaruratidan dalolat beradi. Hududlar o‘rtasidagi ushbu tafovutlarni bartaraf etish maqsadida differensiallashtirilgan yondashuvni qo‘llash, qishloq joylarda yashovchi aholi uchun qo‘shimcha imtiyozlar va qulayliklar yaratish maqsadga muvofiqdir.

O‘rnatilgan quyosh panellarining ijtimoiy qatlamlar kesimida taqsimlanishi tahlil qilinganda, turli daromad guruhlardagi oilalarning ushbu imkoniyatlardan foydalanishi kuzatilmoqda. Energetika vazirligi huzuridagi "Yashil energiya" ilmiy-tadqiqot markazi tomonidan o‘tkazilgan tadqiqotlar natijalariga ko‘ra, aholining subsidiyalar mavjudligidan xabardorlik darajasini oshirish bo‘yicha tizimli ishlar amalga oshirilmoqda. Qishloq joylarda yashovchi aholi uchun subsidiyalardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish maqsadida qo‘shimcha targ‘ibot va tushuntirish ishlari olib borilmoqda.

Quyosh panellarini subsidiyalash jarayonida mavjud imkoniyatlardan to‘liq foydalanish, aholining turli qatlamlarini qamrab olish va hududiy rivojlanishni ta‘minlash masalalariga alohida e‘tibor qaratilmoqda. Bu borada Markaziy bank va tijorat banklari tomonidan kreditlash shartlarini yanada qulaylashtirish, kredit mahsulotlarini diversifikatsiya qilish bo‘yicha takliflar ishlab chiqilmoqda. Moliya vazirligi tomonidan subsidiyalash dasturlarining moliyaviy barqarorligini ta‘minlash va byudjet mablag‘laridan samarali foydalanish masalalari doimiy ravishda o‘rganib borilmoqda.

Germaniya tajribasi quyosh energetikasini rivojlantirishda eng ilg‘or modellardan biri hisoblanadi. Germaniyada 2000-yilda qabul qilingan EEG (Erneuerbare-Energien-Gesetz) qonuni asosida joriy etilgan uzoq muddatli tarifli kafolatlar tizimi quyosh energetikasi rivojlanishiga kuchli turtki bergan. Germaniya Iqtisodiy tadqiqotlar instituti ma’lumotlariga ko‘ra, mamlakatda subsidiyalash mexanizmlari doimiy takomillashtirilib, aholining turli qatlamlari uchun qo‘shimcha imtiyozlar joriy etilgan (DIW Berlin, 2024). Ushbu tajriba subsidiyalarni differensiallashtirish va maqsadli guruhlariga yo‘naltirish muhimligini ko‘rsatadi.

Yaponiya tajribasi esa subsidiyalarni daromad darajasiga qarab tabaqalashtirishning samarali modelini namoyon etadi. Yaponiya Iqtisodiyot, savdo va sanoat vazirligi ma’lumotlariga ko‘ra, mamlakatda uy xo‘jaliklarining daromad darajasiga qarab o‘zgaruvchan subsidiya stavkalari joriy etilgan bo‘lib, bu ijtimoiy adolat tamoyilini ta’minlashga xizmat qilmoqda. Yaponiyaning ushbu tajribasi subsidiyalash tizimida ijtimoiy omillarni hisobga olish muhimligini ko‘rsatadi.

AQShning soliq imtiyozlari tizimi quyosh energetikasini qo‘llab-quvvatlashning yana bir samarali modeli hisoblanadi. AQShda qabul qilingan Inflation Reduction Act (IRA) qonuni doirasida quyosh panellari uchun soliq imtiyozlari uzoq muddatga belgilangan bo‘lib, bu investorlar va aholi uchun barqaror va ishonchli muhit yaratadi. AQSh tajribasi subsidiyalashning soliq mexanizmlari orqali amalga oshirilishi davlat budjetiga yukni kamaytirish va barqaror moliyalashtirishni ta’minlash imkoniyatini ko‘rsatadi.

Xitoy tajribasi qishloq joylarda quyosh energetikasini rivojlantirish bo‘yicha qiziqarli yondashuvlarni namoyon etadi. Xitoy Milliy energetika boshqarmasi ma’lumotlariga ko‘ra, mamlakatda qishloq joylarda quyosh panellarini rivojlantirish uchun maxsus dasturlar amal qiladi, jumladan, quyosh panellarini ijaraga berish (leasing) mexanizmi joriy etilgan. Xitoy tajribasi bir martalik to‘lovni amalga oshirish imkoniyati bo‘lmagan oilalar uchun muqobil mexanizmlar yaratish muhimligini ko‘rsatadi.

Institutsional takliflar doirasida eng muhim yo‘nalishlardan biri bu subsidiyalardan foydalanish jarayonini soddalashtirish va qulaylashtirishdir. "Bir oyna" tamoyilini kengaytirish va elektron hujjat aylanishi tizimini takomillashtirish orqali fuqarolarning subsidiyalardan foydalanish jarayonini yanada qulaylashtirish, hujjatlar sonini optimallashtirish imkoniyati mavjud.

Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi tomonidan taklif etilayotgan yagona elektron platforma barcha davlat organlari ma’lumotlar bazasini integratsiya qilish, onlayn ariza topshirish va subsidiyalar holatini kuzatish imkonini beradi. Ushbu platforma orqali fuqarolar o‘zlarining subsidiya olish huquqini tekshirish, kerakli hujjatlarni onlayn topshirish va jarayonning borishini kuzatish imkoniyatiga ega bo‘ladilar.

Mahalliy hokimiyatlarning rolini oshirish, tuman va shahar hokimliklarida "yashil energiya" bo‘yicha mas’ul xodimlar tayinlash, mahalla fuqarolar yig‘inlari orqali targ‘ibot va maslahat ishlarini yo‘lga qo‘yish maqsadga muvofiqdir. Bu borada "Yashil energiya elchilari" tizimini joriy etish, mahallalarda tushuntirish ishlarini olib borish, aholining

subsidiyalar mavjudligi va ulardan foydalanish tartibi haqida xabardorligini oshirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Monitoring va baholash tizimini takomillashtirish, har chorakda subsidiyalar samaradorligini baholash, mustaqil auditorlik tashkilotlarini jalb qilish, xalqaro standartlar asosida indikatorlar tizimini ishlab chiqish lozim.

Iqtisodiy-moliyaviy takliflar doirasida subsidiyalarni differensiallashtirish, ya’ni aholining ijtimoiy qatlamlari va hududiy xususiyatlarini hisobga olgan holda tabaqalashtirilgan yondashuvni joriy etish muhim ahamiyatga ega. Kam ta’minlangan oilalar uchun qo’shimcha imtiyozlar berish, ular uchun maxsus kreditlash shartlarini joriy etish va mahalla fuqarolar yig’inlari orqali maqsadli yordam ko’rsatish mexanizmlarini yo’lga qo’yish mumkin. "Yashil ipoteka" (Green Mortgage) mexanizmini joriy etish orqali quyosh panelli uylar uchun ipoteka foizini pasaytirish va ipoteka kreditiga quyosh paneli qiymatini qo’shish imkoniyati yaratilishi lozim.

Quyosh panellarini ijaraga berish (leasing) mexanizmini bosqichma-bosqich joriy etish, ayniqsa bir martalik to’lovni amalga oshirish imkoniyati bo’lmagan oilalar uchun muhim alternativa bo’lishi mumkin. O‘zbekiston Respublikasi Savdo-sanoat palatasi tomonidan taklif etilayotgan ushbu mexanizm orqali quyosh panellari uzoq muddatli ijara asosida berilishi va muddat tugagach mulkka aylanishi mumkin.

Soliq imtiyozlarini kengaytirish, foyda solig’idan tashqari, mulk solig’i va yer solig’idan imtiyozlar berish, quyosh panelli uylar uchun kommunal to’lovlarda chegirmalar joriy etish ham maqsadga muvofiq. Ijtimoiy-ma’rifiy takliflar doirasida milliy miqyosdagi targ’ibot kampaniyasini tashkil etish, ommaviy axborot vositalarida maxsus ko’rsatuvlar va ruknlar yaratish, ijtimoiy tarmoqlarda maqsadli reklama joylashtirish orqali aholining xabardorlik darajasini oshirish maqsadga muvofiqdir.

Har bir tumanda kamida bittadan namuna (demonstratsion) uy tashkil etish, quyosh panellari o’rnatilgan va uning samaradorligi real vaqt rejimida kuzatiladigan ob’yektlar yaratish orqali aholiga ushbu texnologiyaning afzalliklarini amalda ko’rsatish imkoniyati paydo bo’ladi. Quyosh paneli samaradorligini hisoblash, subsidiya miqdorini aniqlash va onlayn ariza topshirish imkonini beruvchi mobil ilova va onlayn kalkulyator yaratish orqali fuqarolar mustaqil ravishda o’z ehtiyojlari va imkoniyatlarini baholay olishlari mumkin bo’ladi.

O’rnatuvchi mutaxassislar uchun qisqa muddatli o’quv kurslarini tashkil etish, ularni sertifikatlashtirish va malakasini oshirish tizimini yo’lga qo’yish orqali xizmat ko’rsatish sifati va ishonchliligini oshirish mumkin. Texnik va infratuzilma sohasidagi takliflar quyosh panellarining samarali ishlashi va tarmoqqa ulanish imkoniyatlarini yaxshilashga qaratilgan. Net metering (tarmoqqa ulash) tizimini takomillashtirish, ortiqcha energiyani sotish narxlarini optimallashtirish, hisob-kitoblarni avtomatlashtirish va yil yakunida balansni to’g’rilash imkoniyatini yaratish lozim.

Quyosh panellarini ishlab chiqarishni mahalliyashtirish dasturi doirasida maxsus klasterlar tashkil etish, mahalliy ishlab chiqaruvchilar uchun qo’shimcha imtiyozlar ajratish

va texnologiya transferi bo'yicha xorijiy davlatlar bilan hamkorlikni yo'lga qo'yish maqsadga muvofiq.

O'zbekistonda quyosh panellarini subsidiyalash mexanizmlarining amaldagi holati tahlili shuni ko'rsatadiki, mavjud tizim o'zining dastlabki bosqichida bo'lishiga qaramay, muayyan samaradorlik ko'rsatkichlariga ega bo'lib, ularni yanada takomillashtirish imkoniyatlari mavjud.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarorlari va Vazirlar Mahkamasining tegishli qarorlari asosida joriy etilgan imtiyozli kreditlar va bojxona imtiyozlari tizimi quyosh panellarini o'rnatishni rag'batlantirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Mazkur dasturlar doirasida ajratilgan mablag'lar hisobidan quyosh panellari o'rnatilgan bo'lib, bu qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish yo'lidagi muhim qadamdir.

Xulosa. Hududlar kesimida turli ko'rsatkichlar mavjud bo'lib, yirik shaharlarda yuqori ko'rsatkichlarga erishilgan bo'lsa, ayrim hududlarda ko'rsatkichlarni oshirish imkoniyati mavjudligi tahlillardan ma'lum bo'lmoqda. Rivojlangan davlatlar, xususan Germaniya, Yaponiya, AQSh va Xitoy tajribasi shuni ko'rsatadiki, subsidiyalash mexanizmlarini takomillashtirish va ularni mahalliy sharoitlarga moslashtirish orqali yanada yuqori natijalarga erishish mumkin.

Taklif etilayotgan chora-tadbirlar kompleksi amaldagi ijobiy tajribani yanada rivojlantirish va mavjud mexanizmlarni takomillashtirishga qaratilgan. Mavjud "bir oyna" tamoyilini kengaytirish va elektron hujjat aylanishi tizimini takomillashtirish orqali fuqarolarning subsidiyalardan foydalanish jarayonini yanada qulaylashtirish, hujjatlar sonini optimallashtirish imkoniyati mavjud.

Ijtimoiy adolat tamoyilini kuchaytirish maqsadida taklif etilayotgan differensiallashtirilgan subsidiya tizimi doirasida kam ta'minlangan oilalarga qo'shimcha imtiyozlar berish, ular uchun maxsus kreditlash shartlarini joriy etish va mahalla fuqarolar yig'inlari orqali maqsadli yordam ko'rsatish mexanizmlarini yo'lga qo'yish mumkin. "Yashil energiya elchilari" tizimini joriy etish, mobil ilova va onlayn kalkulyatorlar yaratish orqali aholining xabardorlik darajasini oshirish, quyosh panellarini ijaraga olish (leasing) mexanizmini bosqichma-bosqich joriy etish orqali turli ijtimoiy qatlamlar vakillarining ushbu imkoniyatlardan foydalanishini kengaytirish kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 16-fevraldagi "Qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-57-son qarori. // O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 2023 yil, 06/23/57/0098-son.

2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2023-yil 24-avgustdagi "Aholiga quyosh panellari o'rnatish uchun imtiyozli kreditlar ajratish tartibi to'g'risida"gi 365-son qarori. // O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 2023 yil, 09/23/365/0567-son.

20-Fevral, 2026-yil

3. O‘zbekiston Respublikasi Energetika vazirligi. 2023-2024 yillarda qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish holati to‘g‘risida hisobot. – Toshkent: Energetika vazirligi nashri, 2024. – 78 b.
4. O‘zbekiston Respublikasi Energetika vazirligi huzuridagi "Yashil energiya" ilmiy-tadqiqot markazi. 2024-yil birinchi choragida quyosh energetikasini rivojlantirish bo‘yicha monitoring natijalari. – Toshkent: "Yashil energiya" markazi, 2024. – 64 b.
5. O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi. O‘zbekiston Respublikasida qayta tiklanuvchi energiya manbalarining holati to‘g‘risida statistik to‘plam. – Toshkent: "O‘zbekiston" nashriyoti, 2024. – 124 b.
6. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Iqtisodiy tadqiqotlar va prognozlashtirish departamenti tahliliy byulleteni, 2024-yil 1-son. – Toshkent: Markaziy bank nashri, 2024. – 92 b.
7. O‘zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi. 2024-yil davlat budjeti va subsidiyalar tahlili. – Toshkent: Moliya vazirligi nashri, 2024. – 156 b.
8. O‘zbekiston Respublikasi Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi. Qayta tiklanuvchi energiya manbalari sohasida investitsiya loyihalari tahlili. – Toshkent: ISSV nashri, 2024. – 88 b.
9. O‘zbekiston Respublikasi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi. Aholining energiya tejamkorligi va qayta tiklanuvchi energiya manbalari haqida xabardorlik darajasi: Sotsiologik tadqiqot natijalari. – Toshkent: AOKA nashri, 2024. – 56 b.
10. Usmonov , S. 2026. o‘zbekistonda yashil iqtisodiyotni soliq imtiyozlari orqali moliyalashtirishning amaldagi holati. *Green economy and development*. 4, 2 (Feb. 2026). DOI:<https://doi.org/10.5281/zenodo.18722777>.

<https://orcid.org/0009-0006-1118-3465>